

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การศึกษาตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน” เป็นการศึกษาโดยวิธีการวิจัยเชิงพัฒนา โดยกำหนดวิธีการศึกษาออกเป็น 2 วิธีดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary study) โดยศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา หนังสือ เอกสาร วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การศึกษาภาคสนาม (Field research) โดยใช้การสัมภาษณ์และแบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการสร้างตัวชี้วัดศักยภาพชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์

วิธีการสร้างและพัฒนาตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ แบ่งวิธีการสร้างตัวชี้วัดออกเป็น 3 ส่วนหลัก ได้แก่

ส่วนที่ 1 ศึกษากรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพชุมชน เพื่อจะได้จัดแบ่งประเด็นต่าง ๆ ของตัวชี้วัดศักยภาพชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ รวมทั้งการคัดเลือกตัวชี้วัดโดยผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 2 ศึกษาหลักเกณฑ์ในการสร้างตัวชี้วัด และคัดเลือกตัวชี้วัดในแต่ละประเด็นของศักยภาพชุมชนที่ได้จากผลการศึกษาในส่วนที่ 1

ส่วนที่ 3 กำหนดกรอบในการสร้างตัวชี้วัดรวมสำหรับศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ จากประเด็นในการพัฒนาที่ได้จากการศึกษาในส่วนที่ 1 และตัวชี้วัดที่ได้คัดเลือกไว้แล้วในส่วนที่ 2

ขั้นตอนในการศึกษาตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชน
ในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ

1. กำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาตัวชี้วัดศักยภาพชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ และศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพชุมชนและตัวชี้วัดชุมชนด้านต่าง ๆ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งและดำเนินงานศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ เกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ
3. นำแนวคิดที่ศึกษาและข้อมูลจากการสัมภาษณ์มานิยามตัวชี้วัด โดยมีผู้เชี่ยวชาญ (กรรมการวิทยานิพนธ์) เป็นผู้ช่วยพิจารณา
4. สร้างแบบสอบถามในการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ
5. สรุปลักษณะที่ได้จากการศึกษา เพื่อทราบถึงตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของชุมชนการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์
6. นำตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษาไปตรวจสอบความเหมาะสมของตัวชี้วัด โดยทำการตรวจสอบด้วยการสอบถามความคิดเห็นของผู้นำและข้อมูลเชิงคุณภาพ แล้วทำการแก้ไขปรับปรุงตัวชี้วัดที่ได้
7. นำตัวชี้วัดที่ได้จากการปรับปรุงแล้วมาสรุปอีกครั้ง เพื่อให้ตัวชี้วัดศักยภาพชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุมีความเหมาะสม

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การศึกษาตัวชี้วัดศักยภาพชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน” ใช้ประชากรในการศึกษา 2 กลุ่ม ได้แก่

1. ประชากรที่ใช้ในการพัฒนาตัวชี้วัดศักยภาพชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ ผู้นำในการจัดตั้งและดำเนินงานศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 6 ราย
2. ประชากรที่ใช้ในการพัฒนาตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ คือคณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่ชุมชนเขาสวนกวาง

อ.เขาสวนกวาง จ.ขอนแก่น จำนวน 20 ราย คณะกรรมการที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์ สำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลสกลนคร อ.เมือง จ.สกลนคร จำนวน 35 ราย และคณะกรรมการ ที่ดำเนินงานในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่บริเวณโรงพยาบาลเขาศัยสน อ.เขาศัยสน จ.พัทลุง จำนวน 20 ราย รวมทั้งสิ้น 75 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็น แบบสอบถามเพื่อสำรวจองค์ประกอบ ตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุฯ แบบสอบถามมี ลักษณะปลายเปิดชนิดประมาณค่า 5 ระดับ (ถามความเหมาะสมของตัวชี้วัด) เพื่อคัดเลือกตัวชี้วัด ศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ฯ และแบบสอบถามสอบยังมีลักษณะเป็น คำถามปลายเปิดสำหรับข้อเสนอแนะต่าง ๆ ด้วย ซึ่งแนวของคำถามที่ใช้ในแบบสอบถามนั้นจะ เป็นไปตามประเด็นในการศึกษา โดยแบบสอบถามจะมีโครงสร้างดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อคำถามที่เกี่ยวกับตัวชี้วัดศักยภาพชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ โดยแบ่งศักยภาพชุมชนเป็น 4 มิติ คือ ความพร้อมของชุมชน จำนวน 18 ข้อ ความสามารถ ของผู้นำ จำนวน 22 ข้อ ความสามารถในการปฏิบัติงานของชุมชน จำนวน 11 ข้อ และ ความสามารถของทีม/เครือข่าย จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับตัวชี้วัดศักยภาพชุมชนในการจัดตั้ง ศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้แบ่งการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ส่วนคือเก็บข้อมูลศักยภาพ ชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ จากผู้นำในการจัดตั้งและดำเนินงาน ศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุฯ จำนวน 6 ราย และการเก็บข้อมูลแบบสอบถามจาก คณะกรรมการศูนย์อเนกประสงค์ในศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่ชุมชนเขาสวนกวาง อ.เขาสวนกวาง จ.ขอนแก่น จำนวน 20 ราย, ศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาล สกลนคร อ.เมือง จ.สกลนคร จำนวน 35 ราย และศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่

บริเวณโรงพยาบาลเขายายสน อ.เขายายสน จ.พัทลุง จำนวน 20 ราย โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลสามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารนั้นผู้ศึกษาสามารถรวบรวมข้อมูลได้จากเอกสารวิทยานิพนธ์ งานวิจัย ตำรา หนังสือ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม

- การสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์โดยการป้อนคำถามเพื่อต้องการคำตอบ ซึ่งการสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง
- แบบสอบถาม จะเป็นเครื่องมือที่ผู้ศึกษาได้จัดเรียงอย่างเป็นระบบระเบียบ เป็นชุดของคำถาม โดยให้ผู้ตอบตอบคำถามที่ผู้ศึกษาได้กำหนดแนวทางไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจมิติ/องค์ประกอบตัวชี้วัดศักยภาพชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ ผู้ศึกษาทำการสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการพิจารณาคัดเลือกตัวชี้วัด โดยวิธีการทางสถิติ คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW

เกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

เกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน แบ่งออกเป็น 5 ระดับคือ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย และเหมาะสมน้อยที่สุด ซึ่งตัวชี้วัดที่ได้รับการคัดเลือกนั้นจะเป็นตัวชี้วัดที่อยู่ในระดับที่มีความเหมาะสมมากที่สุดและระดับความเหมาะสมมาก สำหรับตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมปานกลาง ความเหมาะสมน้อยและ ความเหมาะสมน้อยที่สุด ผู้ศึกษาจะไม่นำมาเป็นตัวชี้วัด โดยเกณฑ์ความเหมาะสมของการคัดเลือกตัวชี้วัดคำนวณจาก

$$\text{ช่วงชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5-1}{5} = 0.80$$

1.00-1.80	=	เหมาะสมน้อยที่สุด
1.81-2.60	=	เหมาะสมน้อย
2.61-3.40	=	เหมาะสมปานกลาง
3.41-4.20	=	เหมาะสมมาก
4.21-5.00	=	เหมาะสมมากที่สุด

การนำเสนอผลการศึกษา

การนำเสนอผลการศึกษา ใช้วิธีการพรรณนาข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหา และการพรรณนาประกอบตารางวิเคราะห์ที่แสดงข้อมูลทางสถิติ โดยสรุปและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลทั้งหมด

ระยะเวลาในการศึกษา

พฤศจิกายน-ธันวาคม 2550	ศึกษาแนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง/ จัดทำเค้าโครงในการศึกษา
มกราคม 2551	เก็บข้อมูลภาคสนาม
กุมภาพันธ์-มีนาคม 2551	วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการศึกษา
เมษายน 2551	อภิปรายผลการศึกษา และนำเสนอผลการศึกษา
พฤษภาคม 2551	นำเสนอผลการศึกษา